

Brussel, 7 december 2023
(OR. en)

16054/23

AG 157
INST 475

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Conferentie over de toekomst van Europa - Voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa: Geactualiseerde beoordeling

Voor de delegaties gaat hierbij een nota, alsmede een tabel in addendum 1, met een beoordeling van het gevolg dat is gegeven aan de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa¹, van 9 mei 2022, de datum van de afsluiting van de Conferentie, tot november 2023.

Dit document is een bijgewerkte versie van de voorlopige technische beoordeling van het secretariaat-generaal van de Raad over de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het eindverslag van de Conferentie van juni 2022², dat vervolgens in november 2022³ is bijgewerkt.

¹ Doc. 8933/22.

² Voorlopige technische beoordeling van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/22).

³ Geactualiseerde voorlopige technische beoordeling van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/1/22 REV 1).

Follow-up van de
voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over
het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa⁴

I. Inleiding

1. Op 9 mei 2022 werd het verslag over het eindresultaat⁵ van de Conferentie over de toekomst van Europa voorgelegd aan de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie, zoals bepaald in de in maart 2021 ondertekende gezamenlijke verklaring⁶. Als onderdeel van de gezamenlijke verklaring zouden de drie met spoed bespreken hoe doeltreffend gevolg kan worden gegeven aan dit verslag, elk binnen hun eigen bevoegdheden en in overeenstemming met de Verdragen.
2. Dit eindverslag bevat 49 voorstellen en 326 daarmee samenhangende specifieke maatregelen die door de plenaire vergadering van de Conferentie zijn voorgesteld. Deze hebben betrekking op negen onderwerpen: “Een sterkere economie, sociale rechtvaardigheid en werkgelegenheid”; “Onderwijs, cultuur, jeugd en sport”; “Digitale transformatie”; “Europese democratie”; “Waarden en rechten, rechtsstaat, veiligheid”; “Klimaatverandering en milieu”; “Gezondheid”; “De EU in de wereld”; en “migratie”.
3. De voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen zijn voornamelijk gebaseerd op de aanbevelingen die burgers hebben gedaan tijdens de sessies van de Europese en de nationale burgerpanels die in het kader van de Conferentie werden georganiseerd. Ze bouwen ook voort op de ideeën die zijn gedeeld op het meertalig digitaal platform van de Conferentie – waaronder de resultaten van het brede scala aan evenementen en initiatieven⁷ die de lidstaten op nationaal, regionaal en lokaal niveau hebben georganiseerd en die vele duizenden burgers uit de hele EU hebben bereikt – alsook op de debatten in de plenaire vergadering van de Conferentie.

⁴ Dit document is een bijgewerkte versie van de voorlopige technische beoordeling van het secretariaat-generaal van de Raad van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/1/22 REV 1).

⁵ Doc. 8933/22.

⁶ Doc. 6796/21.

⁷ Meer informatie over de activiteiten van de lidstaten is te vinden in het eindverslag van de Conferentie (doc. 8933/2022), en in de rubriek over nationale burgerpanels en nationale evenementen op het meertalige digitale platform van de Conferentie.

4. Tijdens de Conferentie en het slotevenement herhaalde de Raad zijn toezegging om na 9 mei 2022 te bepalen hoe gevolg moet worden gegeven aan de resultaten van de Conferentie, conform de Gezamenlijke Verklaring.
5. Op 10 juni 2022⁸ publiceerde het secretariaat-generaal van de Raad een voorlopige technische beoordeling waarin voor elk van de 49 voorstellen en 326 maatregelen in het eindverslag van de Conferentie wordt opgesomd welke voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen reeds werden ondervangen, en welke nog kunnen worden aangepakt door de EU-instellingen. Deze beoordeling werd vervolgens op 30 november 2022 geactualiseerd⁹.
6. Zoals bepaald in de kalender van de Conferentie organiseerden de drie EU-instellingen die de Gezamenlijke Verklaring hebben ondertekend, op 2 december 2022 een feedbackevenement voor de burgers die hebben deelgenomen aan de Europese burgerpanels en voor de vertegenwoordigers van nationale burgerpanels en nationale evenementen om hen te informeren over de werkzaamheden die sinds 9 mei 2022 werden verricht om gevolg te geven aan het eindverslag van de Conferentie. De burgers werd verzocht hun mening over deze follow-upwerkzaamheden te geven en vragen te stellen aan de politieke vertegenwoordigers, die al hun vragen hebben beantwoord.
7. Anderhalf jaar na het slotevenement van de Conferentie over de toekomst van Europa werd in dit document en de tabel in addendum 1 een beoordeling opgenomen van de follow-up van de voorstellen en de daarmee verband houdende specifieke maatregelen die zijn opgenomen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie tot november 2023.

II. Algemeen overzicht van de genomen maatregelen ter uitvoering van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen van het verslag over het eindresultaat van de Conferentie

8. Sinds 9 mei 2022 werken de drie instellingen aan de follow-up van de 49 voorstellen en 326 gerelateerde specifieke maatregelen die in het eindverslag van de Conferentie zijn opgenomen, en deze werkzaamheden zijn nog steeds aan de gang.
9. Deze vinden voornamelijk plaats in het kader van de bestaande wetgevingsprocedures van de EU. Veel van de belangrijkste initiatieven die in het werkprogramma van de Commissie voor 2023¹⁰ zijn uiteengezet, hebben inderdaad gevolg gegeven aan de voorstellen die tijdens de Conferentie zijn gedaan. Ook in het werkprogramma van de Commissie

⁸ Voorlopige technische beoordeling van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/22).

⁹ Geactualiseerde voorlopige technische beoordeling van de voorstellen en daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/1/22 REV 1).

¹⁰ Doc. 13847/22.

voor 2024¹¹ wordt verwezen naar de Conferentie, met verschillende initiatieven met betrekking tot kwesties die in de voorstellen van de Conferentie aan bod komen. In de Gezamenlijke Verklaring over de wetgevingsprioriteiten van de EU voor 2023 en 2024 staat: *“Veel voorstellen van de Conferentie zijn terug te vinden in het werkprogramma van de Commissie voor 2023, en wij verbinden ons er gezamenlijk toe er bijzondere aandacht aan te besteden”*. Daartoe hebben het Europees Parlement en de Raad samengewerkt op basis van de initiatieven van de Commissie op een aantal beleidsterreinen die in het eindverslag van de Conferentie zijn opgenomen.

10. In het werkprogramma van de Commissie voor 2023 en 2024 werd ook rekening gehouden met andere voorstellen van de Conferentie en daarmee samenhangende specifieke maatregelen waarvoor niet-wetgevingswerkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Van zijn kant heeft de Raad de voorstellen van de Conferentie en de daarmee verband houdende specifieke maatregelen aangewezen waarvoor hij zelfstandig kan optreden, bijvoorbeeld zonder een voorstel of aanbeveling van een andere instelling of een ander orgaan van de Unie (met name de Commissie of de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid) en heeft hij een begin gemaakt met de besprekingen over die maatregelen, met name met betrekking tot bepaalde aspecten van de besluitvorming van de Raad¹².
11. Binnen de Raad is de follow-up van de wetgevings- en niet-wetgevingswerkzaamheden met name gebaseerd op de voorlopige technische beoordeling van de voorstellen van de Conferentie en de daarmee samenhangende specifieke maatregelen die het secretariaat-generaal van de Raad op 10 juni 2022 heeft uitgevoerd. Daar uit de beoordeling is gebleken dat de overgrote meerderheid van de voorstellen (bijna 95 %) binnen het huidige Verdragskader kan worden uitgevoerd, heeft de Raad deze voorstellen prioritair behandeld, teneinde relatief snel een antwoord te bieden op de zorgen van de burgers en met concreet beleid hun dagelijkse leven te verbeteren.
12. Wat betreft het zeer beperkte aantal specifieke maatregelen (ongeveer 5 %) waarvoor een verdragswijziging¹³ nodig is om volledig te kunnen worden uitgevoerd, heeft de Raad op 23 november de voorstellen van het Europees Parlement tot wijziging van de Verdragen ontvangen en zal hij handelen in overeenstemming met zijn verplichtingen uit hoofde van artikel 48 VEU.

III. Belangrijkste resultaten

13. Uit de beoordeling van de uitvoering van de 49 voorstellen en 326 maatregelen in de bijlage bij dit document blijkt dat de overgrote meerderheid van de voorstellen en maatregelen van de Conferentie momenteel is uitgevoerd of in uitvoering is.

¹¹ Doc. 13917/23.

¹² Zie de punten 16 en 17 hieronder.

¹³ Zie de voorlopige technische beoordeling van de voorstellen en de daarmee samenhangende specifieke maatregelen in het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa (doc. 10033/22, deel C). Zie ook de bijlage bij dit document, waarin maatregelen waarvoor wijzigingen van de Verdragen nodig zouden zijn om te kunnen worden uitgevoerd, in het grijs zijn weergegeven.

14. Met name de volgende belangrijkste resultaten kunnen als illustraties in het kader van de negen thema's van de Conferentie worden belicht¹⁴:
- Wat betreft het thema “Een sterkere economie, sociale rechtvaardigheid en werkgelegenheid”: In oktober 2022 heeft de EU nieuwe regels aangenomen om toereikende wettelijke minimumlonen in de EU te bevorderen en zo mee te zorgen voor betere arbeids- en leefomstandigheden voor werknemers in de EU. In dezelfde maand werd de richtlijn inzake de man-vrouwverhouding in raden van bestuur vastgesteld om een evenwichtiger vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de raden van bestuur van beursgenoteerde ondernemingen in de hele EU te bevorderen. Voorts worden in de in mei 2023 vastgestelde richtlijn ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen nieuwe regels vastgelegd om loondiscriminatie te bestrijden en de loonkloof tussen mannen en vrouwen in de EU te helpen dichten. Ook bereikten het Europees Parlement en de Raad in oktober 2023 een voorlopig akkoord over de versterking van geografische aanduidingen, om concrete voordelen op te leveren voor de plattelandseconomie en om het gastronomisch erfgoed van de EU overal ter wereld te beschermen.
 - Wat betreft het thema “Onderwijs, cultuur, jeugd en sport”: In april 2022 keurde de Raad conclusies goed over sport als hefboom om gedrag te veranderen ten voordele van duurzame ontwikkeling, waarin onder meer aandacht werd besteed aan gender en inclusiviteit in de sport. De Raad nam in juni 2022 ook een aanbeveling betreffende leren voor de groene transitie en duurzame ontwikkeling aan, waarin lerenden van alle leeftijden worden aangemoedigd de kennis, vaardigheden en attitudes te verwerven om duurzamer te leven en een gezondere en milieubewuste levensstijl aan te nemen. Daarnaast keurde de Raad in mei 2023 conclusies goed over verdere stappen om automatische wederzijdse erkenning op het gebied van onderwijs en opleiding te bewerkstelligen. Verder namen de Raad en de lidstaten in mei 2023 conclusies aan over de sociale dimensie van een duurzaam Europa voor jongeren, waarin wordt opgeroepen om na te gaan hoe jongeren meer kunnen worden betrokken bij het politieke proces en om in alle beleidsmaatregelen en op alle bestuursniveaus een jeugdperspectief te integreren. In oktober 2023 stelde de Raad een verordening vast betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten, om te zorgen voor een soortgelijke bescherming als regionaal geproduceerde levensmiddelen of dranken.
 - Wat betreft het thema “Digitale transformatie”: In september 2022 stelde de EU een pakket digitale diensten vast als reactie van de EU op de noodzaak om de digitale ruimte te reguleren. De digitale marktenverordening (DMA) moet zorgen voor een concurrerende

¹⁴ Deze lijst van resultaten is niet volledig en is bedoeld als illustratie zonder het belang van die resultaten ten opzichte van andere te verwaarlozen. Een volledige lijst van de resultaten, per maatregel, is te vinden in de bijlage bij dit document.

en eerlijke digitale sector, met meer innovatie, hoogwaardige digitale producten en diensten en eerlijke prijzen voor consumenten. Daarnaast beschermt de digitaledienstenverordening, die in oktober 2022 werd vastgesteld, de digitale ruimte tegen de verspreiding van illegale content en waarborgt zij de bescherming van de grondrechten van gebruikers. Voorts bereikten de Raad en het Europees Parlement in november 2023 een voorlopig akkoord over een nieuw kader voor een Europese digitale identiteit (eID), met het oog op een betrouwbare en veilige digitale identiteit voor alle Europeanen.

- Wat betreft het thema “Europese democratie”: In juni 2022 nam de Raad conclusies aan over de bescherming en veiligheid van journalisten en andere mediaprofessionals. Tevens keurde de Raad in maart 2023 conclusies goed over de rol van het maatschappelijk middenveld bij het beschermen en bevorderen van de grondrechten in de EU, waarin de nadruk wordt gelegd op de rol die vrijheid van vereniging speelt bij het waarborgen van een democratische en pluralistische samenleving en de goede werking van het openbare leven. In november 2023 bereikten de Raad en het Europees Parlement een voorlopig akkoord over de belangrijkste politieke elementen van een nieuwe verordening betreffende transparantie en gerichte politieke reclame, die het voor burgers gemakkelijk moet maken om politieke reclameboodschappen te herkennen, zodat zij beter in staat zijn weloverwogen keuzes te maken. Voorts organiseerde de Commissie, voortbouwend op de Europese burgerpanels die in het kader van de Conferentie werden gehouden, in 2023 burgerpanels over voedselverspilling, leermobiliteit en virtuele werelden.
- Wat betreft het thema “Waarden en rechten, rechtsstaat, veiligheid”: De Raad keurde in juli 2022 conclusies goed over buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI), waarin de EU inzet op een grotere betrokkenheid en een groter vermogen om desinformatie aan te pakken. In 2022 is de toolbox tegen buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI) in het leven geroepen, die moet zorgen voor de coördinatie tussen veel bestaande instrumenten op EU-niveau, teneinde buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging tegen te gaan. Daarnaast stelden de Raad en het Europees Parlement in september 2023 een nieuwe verordening vast die de digitale uitwisseling van informatie in terrorismezaken tussen nationale autoriteiten en Eurojust zal stimuleren, waardoor de autoriteiten van de lidstaten en de EU-agentschappen allen toegang krijgen tot de meest volledige en geactualiseerde informatie over terrorismezaken. Ook keurde de Raad op 20 oktober 2023 conclusies goed over digitale empowerment ter bescherming en handhaving van de grondrechten in het digitale tijdperk.
- Wat betreft het thema “Klimaatverandering en milieu”: Tijdens de energiecrisis van 2022 nam de Raad een reeks noodmaatregelen, onder meer op het gebied van gasopslag, gecoördineerde maatregelen ter reductie van de gasvraag, een noodinterventie om de hoge energieprijzen aan te pakken, en solidaire gasaankopen. Daarnaast moeten de lidstaten,

conform het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid, dat in januari 2023 volledig operationeel is geworden, 25 % van hun middelen voor rechtstreekse betalingen toewijzen aan ecoregelingen ter ondersteuning van landbouwers die verbintenissen aangaan om landbouwpraktijken toe te passen die gunstig zijn voor het klimaat, het milieu en het dierenwelzijn en de bestrijding van antimicrobiële resistentie. De Raad stelde in maart 2023 een verordening vast over strengere CO₂-emissienormen voor nieuwe auto's en bestelwagens. Verder werden in april 2023 nieuwe regels aangenomen voor de hervorming van het EU-emissiehandelssysteem (EU-ETS). Dankzij het EU-ETS voor de koolstofmarkt kunnen energie-intensieve sectoren, de elektriciteitsproductiesector en de luchtvaartsector onderling uitstootrechten verhandelen. Hierbij geldt wel een absoluut emissieplafond. Emissies van de scheepvaart zullen voor het eerst worden opgenomen en er is een nieuw, afzonderlijk systeem opgezet voor gebouwen, wegvervoer en andere sectoren. Als onderdeel van het Fit for 55-pakket – een reeks voorstellen tot herziening van de EU-wetgeving om de broeikasgasemissies in de EU in 2030 met ten minste 55 % te hebben verminderd – bevat de nieuwe richtlijn hernieuwbare energie, die in oktober 2023 is vastgesteld, regels om het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van de EU te verhogen. Tevens bereikten het Parlement en de Raad in november 2023 een voorlopig akkoord over nieuwe regels om aangetaste habitats in de EU te herstellen en in stand te houden, met als doel uiterlijk in 2030 ten minste 20 % van de land- en zeegebieden van de EU te hebben hersteld, en in 2050 alle ecosystemen die moeten worden hersteld.

- Wat betreft het thema “Gezondheid”: In oktober 2022 stelde de Raad twee verordeningen vast, één over ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en één betreffende een kader van maatregelen ter waarborging van de levering van in een crisissituatie relevante medische tegenmaatregelen in geval van een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid op EU-niveau. Samen met de twee andere verordeningen over een grotere rol voor het Europees Geneesmiddelenbureau en over het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding die in hetzelfde jaar zijn vastgesteld, hebben die verordeningen tot doel de capaciteit van de EU om te reageren op toekomstige pandemieën en andere grensoverschrijdende gezondheids crises te verbeteren en de reactieve maatregelen waarover de Unie beschikt voor de aankoop, productie en aanleg van voorraden van in een crisissituatie relevante medische tegenmaatregelen te versterken. In juni 2023 publiceerde de Commissie, naar aanleiding van de oproep van de Raad tot een dergelijk initiatief, een mededeling over een alomvattende aanpak van geestelijke gezondheid, om geestelijke gezondheid op één lijn te stellen met lichamelijke gezondheid en om te zorgen voor een nieuwe, sectoroverschrijdende aanpak van geestelijke gezondheidsproblemen.
- Wat betreft het thema “EU in de wereld”: De EU is actief op het internationale toneel via haar externe optreden, waaronder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

De Europese Unie is met name vastbesloten om te reageren op Ruslands aanvalsoorlog en zij zal Oekraïne en zijn bevolking krachtige financiële, economische, humanitaire, militaire en diplomatieke steun blijven verlenen. In dit verband heeft de Raad aan Rusland 11 pakketten met beperkende maatregelen opgelegd. Wat uitbreiding betreft, kende de Europese Raad aan Oekraïne en Moldavië in juni 2022 de status van kandidaat-lidstaat toe, en in december 2022 ook aan Bosnië en Herzegovina. De Europese Raad heeft ook herhaald dat hij volledig en ondubbelzinnig vasthoudt aan het perspectief voor EU-lidmaatschap van de Westelijke Balkan. Voorts riep de Europese Raad in zijn conclusies van 24-25 maart 2022 op om verder te werken aan de uitvoering van de Verklaring van Versailles, die de EU-leiders op 11-12 maart 2022 hadden aangenomen, teneinde een meer open en robuuste economische basis op te bouwen, met name door de strategische afhankelijkheid van de EU op de meest gevoelige gebieden te verminderen. Om de veerkracht van de kritieke toeleveringsketens van de EU te vergroten, namen het Europees Parlement en de Raad in september 2023 een verordening aan tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor halfgeleiders (ook bekend als de “chipverordening”). Daarnaast bereikten het Europees Parlement en de Raad op 13 november 2023 een voorlopig akkoord over de verordening kritieke grondstoffen, die tot doel heeft de continuïteit van de grondstoffenvoorziening te waarborgen die nodig is voor de Europese industrie, met name de sector “clean tech”.

- Wat betreft het thema “Migratie”: In september 2023 kwam de Raad overeen de tijdelijke bescherming te verlengen die de EU verstrekt aan mensen die op de vlucht zijn voor Ruslands aanvalsoorlog, zodat ontheemden uit Oekraïne in de hele EU geharmoniseerde rechten kunnen genieten, waaronder verblijf, toegang tot de arbeidsmarkt en huisvesting, medische bijstand en toegang tot onderwijs voor kinderen. De hervorming van het migratie- en asielpact, een belangrijk pakket van verschillende stukken wetgeving op dit gebied, wordt momenteel besproken door de twee wetgevers en moet onder meer de asielwetgeving op Europees niveau harmoniseren.

15. Naast de hierboven genoemde belangrijkste resultaten heeft de Raad, in zijn streven naar een zo goed mogelijke follow-up van de Conferentie, de door de Conferentie voorgestelde specifieke maatregelen bepaald en besproken waarvoor de Raad op zichzelf kon handelen, bijvoorbeeld zonder een voorstel of aanbeveling van een andere instelling of een ander orgaan van de Unie. Het gaat om 23 specifieke voorgestelde maatregelen, van de 326, met name met betrekking tot desinformatie en mediageletterdheid van burgers, communicatie met burgers en transparantie, meertaligheid, werkgelegenheid voor kansarme groepen, versterking van grensoverschrijdende samenwerking, onderwijs en sport. De werkzaamheden met betrekking tot die maatregelen zijn in de bevoegde voorbereidende instanties van de Raad aan de gang.

16. Voorts heeft de Raad een begin gemaakt met de uitvoering van de maatregelen van de Conferentie waarmee wordt opgeroepen tot verbetering van bepaalde aspecten van de besluitvorming van de Raad, en met name tot uitbreiding van het gebruik van stemming met gekwalificeerde meerderheid in de Raad. De meeste van die maatregelen kunnen worden aangepakt via de flexibiliteit die het huidige Verdragskader biedt, zoals de algemene of specifieke overbruggingsclausules, die de Europese Raad of de Raad in staat stellen over te stappen van stemming met eenparigheid van stemmen naar stemming met gekwalificeerde meerderheid, overeenkomstig de procedures van de desbetreffende Verdragsbepalingen. De Raad onderzoekt of men van een aantal overbruggingsclausules gebruik kan maken op met name specifieke gebieden binnen het beleidsterrein van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB). Deze besprekingen lopen momenteel nog.
